

Ögonundersökningar som görs på för tidigt födda barn

Information till föräldrar

Alla barn som föds mycket för tidigt undersöks regelbundet av ögonläkare för att man ska upptäcka de barn som behöver behandling för den sjukdom, ROP (prematuritets-retinopati), som kan drabba ögat efter för tidig födelse.

Normal utveckling

Näthinnan sitter som en tapet på ögats insida och innehåller synceller som tar emot synintrycken och förmedlar dem via synnerven till hjärnan där de bearbetas och tolkas. Näthinnans blodkärl börjar växa ut från synnerven i graviditetsvecka 14–15 och täcker normalt hela näthinnan i fullgången tid.

ROP

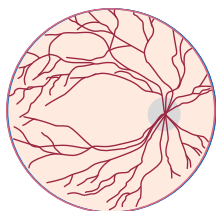
Om man föds för tidigt kan tillväxten av näthinnans blodkärl störas, och ju tidigare man föds desto större är risken för onormal kärtillväxt. Färre än 5 % av alla undersökta, kan få allvarliga förändringar som behöver behandlas med laser för att förhindra näthinneavlossning och synförlust. I de allra flesta fall blir det god effekt av behandlingen och i Sverige idag är det mycket ovanligt att ett barn blir blind på grund av ROP. ROP delas in i olika stadier som beskrivs i figuren.

Ögonundersökningarna

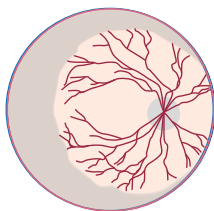
För att upptäcka de barn som behöver behandling för ROP, görs i Sverige ögonundersökningar av alla barn som föds före graviditetsvecka 30.

Den första undersökningen görs vid 1–2 månaders ålder och undersökningarna fortsätter sedan med 1–2 veckors mellanrum tills näthinnan har täckts av blodkärl, vilket oftast sker när barnet är fullgånget och har nått en ålder motsvarande 40 graviditetsveckor.

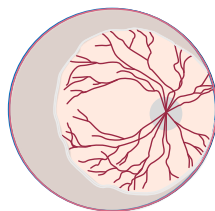
Före undersökningen får barnet ögondroppar som förstorar pupillerna. Ögonläkaren använder sig oftast en kamera för att fotografera ögonbotten men kan också använda sig av en lampa och en förstorande lins som hålls framför ögat.

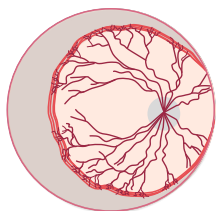
**Normal
kärltillväxt**

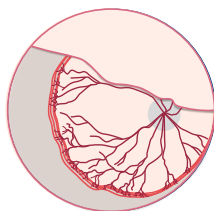
Stadie 1

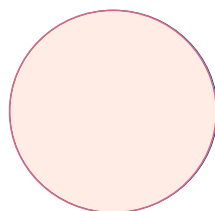
Stadie 2

Stadie 3

Stadie 4

Stadie 5

I stadie 1 har kärltillväxten avstannat kortvarigt och i stadie 2 har kärltillväxten avstannat under en längre tid. Stadie 1 och 2 går ofta över spontant. Vid stadie 3 växer blodkärlen onormalt och okontrollerat och kan behöva laserbehandling för att näthinnan inte ska lossna. I stadie 4 har en del av näthinnan lossnat från sitt underlag och i stadie 5 har hela näthinnan lossnat.

Vid undersökningen behöver ögonlocken hållas isär och detta brukar underlättas av att barnet slappnar av genom att suga på en napp med bröstmjolk eller sockerlösning på. Vid kameraundersökning får barnet bedövningsdroppar i ögonen.

Ögonkontrollerna avslutas när kärlutvecklingen bedöms vara avslutad, vare sig barnet har eller inte har behandlats. Om ROP inte har gått tillbaka och om kärlutvecklingen inte är avslutad och ditt barn flyttar till en annan avdelning eller annat sjukhus, är det viktigt att fortsätta ögonundersökningarna på den nya avdelningen eller på den ögonklinik som ditt barn tillhör.

Behandling

Laser-behandling är den vanligaste typen av behandling och ges för att bromsa onormal kärlutveckling i näthinns yttre del och sker vanligen i narkos. I de allra flesta fall har behandlingen en god effekt och det är mycket ovanligt att ett barn blir blint pga ROP. I vissa fall kan dock flera laserbehandlingar behövas och ibland används även en annan typ av behandling med ett läkemedel (Anti-VEGF) som sprutas in i ögat under narkos eller sedering. Även denna behandling dämpar den onormala kärltillväxten och minskar risken för näthinneavlossning.

Vad händer sen?

Innan ditt barn får åka hem eller flyttar till en annan avdelning eller annat sjukhus är det viktigt att ansvariga ordnar med en kontrolltid på antingen den nya avdelningen eller på den ögonklinik dit ditt barn hör. För tidigt födda barn har ökad risk för skelning och brytningsfel som behöver behandlas med glasögon och om du misstänker att det är något fel på ditt barns syn, eller om du har andra frågor, är du välkommen att kontakta oss på Ögonmottagning barn, Drottning Silvias Barnsjukhus, via 1177.

Kvalitetsregister

För att förbättra kvaliteten inom hälso- och sjukvården samlar vi in uppgifter om ditt barn i ett kvalitetsregister (www.SWEDROP.com). Ditt barn har rätt att slippa bli registrerad och kan få sina uppgifter borttagna. Kontakta i så fall Ögonmottagning barn, Sahlgrenska universitetssjukhuset.